

Дудко О.*

ПЕРСПЕКТИВИ ПРОЕКТУ З ТРАНСПОРТУВАННЯ СКРАПЛЕНОГО ПРИРОДНОГО ГАЗУ ЧЕРЕЗ ОДЕСЬКИЙ ПОРТ ДО ЄВРОПИ

Не дивлячись на те, що до теми кон'юнктури поставок газу до Європи неодноразово звертались цілий ряд вітчизняних та закордонних вчених (О. Амоша [1], Є. Гаркавенко, М. Гончар [2], Д. Волз, А. Де-Вані [9], П. Девіс [8], А. Джуріс, А. Конопляник, Е. Лейрд [6], П. Мак-Авой, І. Шихизаде та інші), особливості міжнародних економічних відносин постійно трансформуються, маючи пряму залежність із трансформаціями у міжнародних політичних відносинах, і це потребує постійного аналізу та визначення тенденцій задля вироблення прогнозів. Більшість закордонних науковців - Д. Естрада, А. Мое, К. Мартінсен, П. Мак-Авой, А. Де-Вані [8], Д. Волз, П. Девіс [7] та Е. Лейрд [6], а також деякі російські фахівці, наприклад, А. Конопляник [5], вважають основним напрямом розвитку газових ринків поступовий перехід від монополістичної організації до конкурентної. Реалізація експорту скрапленого природного газу через одеський порт є одним з можливих шляхів демонополізації поставок російського газу до країн Західної та Східної Європи.

Проект з будівництва в Україні терміналу регазифікації скрапленого природного газу (СПГ) у 2005 р. планувався задля диверсифікації поставок газу для українських споживачів. Враховуючи постійне збільшення потреб ринку європейських країн у газі, представники влади України у 2010 р. також висловилися про можливість транспортування скрапленого природного газу через одеський порт до Європи, коли буде побудовано термінал.

На початку червня 2011 р. прем'єр-міністр України Микола Азаров спрогнозував під час свого виступу на світовому економічному форумі у Відні (Австрія), що реалізація проекту з будівництва терміналу з регазифікації [4] скрапленого природного газу почнеться в кінці 2011 р.

Це – оптимістичний прогноз, який передбачає, що будівництво такого терміналу в найближчі 2-3 роки буде одним з основних проектів з розвитку Одеської області, його вартість складе близько 1,5 млрд. доларів, з яких не менше 75% буде надано інвесторами – потужними компаніями, які займаються видобутком та транспортуванням СПГ у країнах, що володіють значними запасами газу (Катарі, Алжирі, Казахстані і т.д.). Якщо брати за основу факти, озвучені представниками української влади, то можна прогнозувати після побудови СПГ-терміналу подальше транспортування газу через одеський порт до Європи. Об'єми СПГ, експортованого через Україну до Європи, визначатимуть інвестори, які профінансують термінал – адже вони, через діяльність ТНК, мають політичні та економічні важелі впливу. Для того, аби експортувати СПГ до Європи, Україна повинна побудувати на своїй території кілька СПГ-терміналів з сумарною пропускною спроможністю понад 20 мільярдів кубічних метрів на рік.

* студентка спеціальності «міжнародні економічні відносини» Інституту післядипломної освіти Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Україна щорічно закуповує в РФ близько 40 млрд. кубометрів газу [7]. Реалістичний прогноз полягає в тому, що Україна закуповуватиме та використовуватиме СПГ з терміналу одеського порту у потребах власної економіки, адже планується, що СПГ коштуватиме дешевше російського газу на 60 доларів. Проект буде реалізовано як тільки знайдеться інвестор з фінансовими ресурсами, що видобуває газ у країнах-експортерах СПГ.

Ризики полягають в особливостях міжнародного політичного впливу на Україну, коли впливові російські чиновники та бізнесмени можуть знайти важелі впливу на українських чиновників та бізнесменів, змусивши зменшувати поставки СПГ в Україну чи взагалі відкласти будівництво СПГ-терміналу на невідомий строк. Це песимістичний прогноз, який також передбачає, що інвестор для будівництва може так і не знайтися, і проект не буде реалізовано. Відмова від проекту може бути пояснена представниками української влади широким колом громадськості тим, що, по-перше, в Україні немає грошей на фінансування цього проекту, а інвестора не знайшли, по-друге, Україна не впевнена у надійності потенційних постачальників СПГ в проєктований термінал, адже наразі аналітики прогнозують з 2015-2020 років певну нестачу виробництва СПГ в світі.

Отже, оцінка перспектив України щодо транспортування скрапленого природного газу через одеський порт до Європи надасть можливість застосувати запропоновані прогнози, складені на основі наукового методу використання типологічних моделей розвитку, як орієнтири під час визначення життєздатності проекту з транспортування скрапленого природного газу через одеський порт до Європи.

Список використаних джерел:

1. Амоша О., Гарковенко Є. Світовий паливно-енергетичний комплекс: сучасний стан та тенденції розвитку / О. Амоша, Є. Гарковенко // Економіка пром-сті. – 2006. – № 4. – С. 3-16.
2. Гончар М. Вплив непрозорості, ресурсних і цінових чинників на безпеку постачання природного газу до Європи в умовах гіпердинаміки нафтових цін // Національна безпека: український вимір: щокв. наук. зб. / Рада нац. безпеки і оборони України, Ін-т пробл. нац. безпеки; редкол.: Горбулін В.П. (голов. ред.) [та ін.]. – К., 2008. – Вип. 1-2 (20-21). – С. 87.
3. Договор к Энергетической Хартии: путь к инвестициям и торговле для Востока и Запада/ Под ред. А.А. Конопляника. – М.: Междунар. отношения, 2002. – 632 с.
4. Дудко Е. На Украине будет объявлен тендер на строительство СПГ-терминала [электронный ресурс] // ИА «Татар-информ». – 1.07.2011. - <http://www.tatarinform.ru/news/2011/07/01/276757/>
5. Договор к Энергетической Хартии: путь к инвестициям и торговле для Востока и Запада/ Под ред. А.А. Конопляника. – М.: Междунар. отношения, 2002. – 632 с.
6. Лейрд Э. Регулирование газового рынка и опыт Великобритании// Газ, энергия и возобновляемые источники в Великобритании: Тез. докл. семинар Бритиш Петролеум и МЭРТ РФ в Центре Стратегических Разработок. 23-24 июля 2002г. –М., 2002. –28с.
7. Мейта А. Украина планирует за 5 лет снизить закупку газа у РФ до 12 млрд куб. // «РИА Новости» – 22 августа 2011. - <http://rian.com.ua/economy/20110822/78834306.html>).
8. Davies P. The New Challenge of Natural Gas// OPEC and the Global Energy Balance: Towards a Sustainable Future: Conference 28 September 2001 – Vienna, 2001. – P. 23-28.
9. De Vany A., Walls D. The Emerging New Order in Natural Gas: Markets versus Regulation. – Quorum Books, 1995. – 136 p.